

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 5.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.185>

УДК 005.22:338.43

Т. І. Балановська,

к. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту

ім. проф. Й. С. Завадського,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6814-5888>

М. В. Добрівська,

к. е. н., старший викладач кафедри менеджменту

ім. проф. Й. С. Завадського,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-2404-4654>

М. С. Ярошко,

асистент кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3965-157X>

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОЇ СФЕРИ

T. Balanovska,
PhD in Economics, Professor, Head of the Department of Management named
after Professor J. S. Zavadskyi,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

M. Dobrivska,
PhD in Economics, Senior Lecturer of the Department of Management named after
Professor J. S. Zavadskyi,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

M. Yaroshko,
Assistant of the Department of Management named after Professor J. S. Zavadskyi,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

METHODOLOGICAL TOOLKIT FOR ASSESSING THE POTENTIAL OF THE AGRICULTURAL SPHERE

Статтю присвячено дослідженню методичного інструментарію оцінювання потенціалу аграрної сфери в умовах трансформації економіки, розвитку територіальних громад і реалізації засад сталого розвитку. Узагальнено наукові підходи до трактування сутності потенціалу та ресурсного потенціалу. Систематизовано структурні компоненти потенціалу аграрної сфери, зокрема природно-ресурсний, матеріально-технічний, трудовий, фінансовий, інноваційний та експортний. Обґрунтовано необхідність комплексного оцінювання потенціалу аграрної сфери на рівні територіальних громад, що охоплюють сільські території, з урахуванням їхньої просторової специфіки. У дослідженні наголошено, що сільські території виступають не лише просторовою основою аграрного виробництва, а й середовищем відтворення аграрного потенціалу. Узагальнено основні методичні підходи вітчизняних науковців та визначено

можливості їхнього практичного застосування в аналітичній і управлінській діяльності.

The article is devoted to the study of the methodological toolkit for assessing the potential of the agricultural sphere under conditions of economic transformation, development of territorial communities, and implementation of the principles of sustainable development. Scientific approaches to interpreting the essence of the categories “potential” and “resource potential” are generalized. The structural components of the potential of the agricultural sphere are systematized, including natural-resource, material and technical, labor, financial, innovative, and export components. It is substantiated that the assessment of the potential of the agricultural sphere should be carried out at the level of territorial communities comprising rural areas, since it is within their boundaries that the natural-resource base, demographic processes, socio-economic conditions, and institutional prerequisites for the functioning and development of the agricultural sphere are concentrated. The study emphasizes that rural areas act not only as a spatial basis for agricultural production, but also as an environment for the reproduction of agricultural potential. The main methodological approaches presented in the works of domestic scholars to assessing the potential of the agricultural sphere at the level of territorial communities are generalized and grouped according to their analytical focus. Their practical applicability for managerial and analytical purposes at the level of territorial communities is characterized. It is proved that a comprehensive approach to assessment should combine resource, economic, social, strategic, and ecological characteristics, as well as take into account the spatial specificity of rural areas. Special attention is paid to the territorial dimension of assessment, since rural areas form the spatial basis for the concentration and reproduction of key components of agricultural potential. The systematization of existing methodological approaches creates a basis for the further development of an integrated indicator system and for

substantiating management decisions aimed at the development of territorial communities and rural areas.

Ключові слова: *потенціал аграрної сфери, методичний інструментарій, оцінювання потенціалу, ресурсний потенціал, сталий розвиток, територіальні громади, сільські території.*

Keywords: *potential of the agricultural sphere, methodological toolkit, potential assessment, resource potential, sustainable development, territorial communities, rural areas.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток аграрної сфери є важливим чинником забезпечення продовольчої безпеки держави, формування експортного потенціалу та забезпечення соціально-економічного розвитку сільських територій. В умовах трансформації економіки, глобалізації агропродовольчих ринків, децентралізації управління та посилення кліматичних викликів особливої актуальності набуває проблема ефективного та раціонального використання потенціалу аграрної сфери.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, більшість із них зосереджена на аналізі окремих складових ресурсного забезпечення або економічної ефективності аграрного виробництва. Водночас недостатньо уваги приділено комплексному оцінюванню потенціалу аграрної сфери з урахуванням соціальних та екологічних аспектів розвитку територіальних громад. У зв'язку із цим виникає необхідність формування комплексного підходу до оцінювання аграрного потенціалу, що дозволяє врахувати взаємозв'язок економічних, соціальних та екологічних чинників, адже відсутність такого підходу ускладнює прийняття ефективних управлінських рішень на рівні аграрної сфери та територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти оцінювання потенціалу аграрної сфери знайшли відображення в

працях багатьох вітчизняних науковців. Значний внесок у дослідження сутності ресурсного потенціалу аграрної сфери, його структурних компонентів і підходів до оцінювання зробили В. Россоха [1], Л. Газуда [2], О. Вишневська, Н. Бобровська [3], Т. Зінченко [4], Л. Мармуль, В. Романова [5] та інші.

Проблеми формування та оцінювання природно-ресурсного потенціалу аграрної сфери розглядали О. Кононенко [6], Л. Молдаван [7], Г. Мазур [8]. Питання формування та використання матеріально-технічного потенціалу аграрної сфери досліджували А. Лисенко [9], А. Лукіяничук [10]. Особливості формування трудового потенціалу досліджували Н. Василенка [11], І. Горбачова [12], А. Пугач [13], С. Коваленко [14]. Фінансовий потенціал аграрної сфери вивчали О. Радченко [15], Г. Корнійчук [16], А. Верзун, О. Агрес, Л. Войнич [17]. Питання інноваційного розвитку аграрної сфери висвітлено в працях О. Шпикуляка, М. Грицаєнка [18], К. Москалюк [19] та інших учених.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження та обґрунтування методичного інструментарію оцінювання потенціалу аграрної сфери з урахуванням ресурсних, економічних, соціальних та екологічних складових.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах розвитку економіки ефективність функціонування аграрної сфери значною мірою залежить від рівня використання її потенціалу. Відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови, «потенціал» трактується як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані в певній сфері, галузі, ділянці; запас чого-небудь резерв; приховані здатності, сили якої-небудь діяльності, що можуть виявлятися за певних умов [20]. В Економічній енциклопедії потенціал визначається як наявні в економічного суб'єкта ресурси, їхня оптимальна структура та вміння раціонально використати для досягнення поставленої мети [21].

Узагальнюючи наведені підходи, можна стверджувати, що потенціал доцільно визначити як сукупність наявних ресурсів, можливостей і умов, які можуть бути використані для досягнення певних економічних результатів [1; 2; 4; 5]. У цьому контексті особливого значення набуває ресурсний потенціал, який є основою формування та реалізації загального потенціалу аграрної сфери.

Вагоме значення для розвитку аграрної сфери має природно-ресурсний потенціал, який охоплює земельні, водні, лісові, мінеральні та інші ресурси й визначає можливості ведення сільськогосподарського виробництва [3; 6; 7; 8].

Матеріально-технічний потенціал характеризує рівень забезпечення аграрної сфери сучасною сільськогосподарською технікою, обладнанням, новітніми технологіями, а також являє собою сукупність найважливіших елементів продуктивних сил сільського господарства, забезпечуючи здійснення безперервного виробничого процесу [9; 10].

Питання формування, збереження та розвитку трудового потенціалу аграрної сфери, а також підвищення ефективності її функціонування, перебуває в центрі постійної уваги науковців. Трудові ресурси, незалежно від форми власності чи типу виробничих відносин, залишаються одним із важливих чинників розвитку як національної економіки загалом, так і аграрної сфери зокрема [11; 12; 13; 14].

Погоджуємося з думкою В. Русана та Л. Жураковської про те, що базисом формування трудового потенціалу аграрної сфери економіки є сільське населення, кількісні та якісні характеристики якого визначаються сукупністю демографічних, соціально-економічних і ринкових чинників [22].

Формування та ефективність використання фінансового потенціалу аграрної сфери значною мірою зумовлюються специфікою його функціонування. Фінансовий потенціал є ключовою економічною категорією та важливим інструментом реалізації фінансової політики, оскільки відображає здатність галузі забезпечувати стабільний розвиток, підвищення

ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств і зміцнення їхньої фінансової стійкості. У цьому контексті він виступає не лише показником фінансових можливостей, а й стратегічним чинником сталого розвитку аграрної сфери [15; 16; 17].

Вагомого значення для розвитку аграрної сфери набуває впровадження інноваційної моделі економіки. Як зазначають О. Шпикуляк та М. Грицаєнко, забезпечення продовольчої безпеки країни та досягнення соціально-економічних ефектів пов'язане з упровадженням агроінновацій [18]. Інноваційний потенціал аграрної сфери визначається як сукупність ресурсів, можливостей і передумов для здійснення інноваційної діяльності, реалізація яких забезпечує формування конкурентних переваг сільськогосподарського сектору [19].

Аграрна сфера є важливим сектором економіки, який в умовах зростання світового попиту забезпечує виробництво конкурентоспроможної експортно-орієнтованої продукції. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження експортного потенціалу аграрної сфери, оскільки воно дає змогу оцінити можливості галузі щодо зміцнення позицій на зовнішніх ринках [23]. На думку С. Надвиничного, експортний потенціал аграрної сфери відображає здатність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності виявляти та відтворювати конкурентні переваги на світовому аграрному ринку з урахуванням динамічних змін зовнішнього середовища [24].

У процесі дослідження систематизовано структурні компоненти потенціалу аграрної сфери, зокрема його ресурсну складову (природно-ресурсну, матеріально-технічну, фінансову, трудову, експортну, інноваційну). Їхня взаємодія визначає можливості аграрної сфери щодо забезпечення продовольчої безпеки, розвитку сільських територій та інтеграції у світовий агропродовольчий простір.

Слід зазначити, що природно-ресурсна складова потенціалу аграрної сфери, насамперед земельні ресурси як основний засіб виробництва, має чітко виражену територіальну локалізацію та не підлягає переміщенню, що

зумовлює доцільність її оцінювання в межах сільських територій. Крім того, сільські території є середовищем відтворення аграрного потенціалу, оскільки саме в їхніх межах відбуваються демографічні, соціально-економічні та інституційні процеси, які визначають здатність аграрної сфери до стабільного функціонування і розвитку.

У таблиці 1 узагальнено основні методичні підходи, представлені у працях вітчизняних науковців, до оцінювання потенціалу аграрної сфери на рівні територіальних громад, що охоплюють сільські території, а також охарактеризовано можливості їхнього практичного застосування на рівні територіальної громади.

Таблиця 1. Основні методичні підходи до оцінювання потенціалу аграрної сфери в межах територіальних громад, що охоплюють сільські території

Підхід	Автор(и)	Назва оцінки	Сутність і характеристика придатності
Ресурсний	Вишневецька О. М., Альбеценко О. С., Бобровська Н. В. [25]	Оцінка земельно- ресурсного потенціалу сільських територій	Передбачає кількісне та якісне оцінювання земельних ресурсів. Дає змогу визначити перспективні напрями раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій.
	Гончарук І. В., Томашук І. В. [26]	Оцінка ресурсного потенціалу сільських територій	Передбачає комплексне оцінювання ресурсного потенціалу за його складовими. Дає змогу виявити домінуючі компоненти ресурсного потенціалу та визначати напрями розвитку потенціалу сільських територій.
	Баценко Л. М., Мантула В. [27]	Оцінка ресурсного потенціалу об'єднаної територіальної громади	Передбачає застосування експертного методу бального оцінювання окремих видів ресурсів. Сприяє розробленню теоретико-методичного базису управління ресурсним потенціалом економіки об'єднаної територіальної громади.
	Місюк М. В., Бец Б. Б. [28]	Оцінка ефективності використання ресурсів об'єднаних територіальних громад	Передбачає одночасне використання таких методів, як інтегральне оцінювання, метод головних компонент і таксономічний аналіз. Дає змогу здійснювати порівняння з іншими громадами, відстежувати динаміку показників ефективності використання ресурсів та аналізувати ступінь недовикористання потенціалу об'єднаних територіальних громад.

Продовження таблиці 1.

Підхід	Автор(и)	Назва оцінки	Сутність і характеристика придатності
Економічний	Ключник А. В. [29]	Оцінка економічного потенціалу сільських територій України	Передбачає оцінювання ефективності використання економічного потенціалу на основі визначення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності. Сприяє розробленню стратегії розвитку економічного потенціалу сільських територій України.
	Вдовенко Л. О., Тітов Д. В. [30]	Оцінка фінансово-економічного потенціалу розвитку сільських територіальних громад	Передбачає оцінювання ефективності проведеної реформи децентралізації та фінансових аспектів розвитку громад. Дає змогу оцінити діяльність сільських територіальних громад і визначити шляхи вдосконалення організаційно-економічного механізму їхнього розвитку.
Соціально-економічний	Горошкова Л. А., Хлобистов Є. В. [31]	Оцінка соціально-економічного потенціалу розвитку об'єднаних територіальних громад	Передбачає використання кластерного аналізу. Сприяє розробленню рекомендацій щодо оптимізації використання соціально-економічного потенціалу розвитку об'єднаних територіальних громад.
	Содома Р., Дубневич Ю., Марків Г., Шматковська Т. [32]	Оцінка соціально-економічного розвитку територіальних громад	Передбачає використання низки індикаторів, що відображають стійкий або нестійкий розвиток економічних показників і враховують їхню різну спрямованість. Сприяє моніторингу та розробленню сценаріїв і стратегій ефективного соціально-економічного розвитку сільських територій.
Стратегічний	Пивовар П. В. [33]	SWOT-аналіз природно-ресурсного потенціалу сільських територій	Передбачає виявлення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз розвитку сільських територій. Дає змогу враховувати ризики під час стратегічного планування розвитку територіальних громад.
Кількісний	Черемісіна С., Россоха В., Томашук І. [34]	Оцінка ефективності сільського розвитку об'єднаних територіальних громад	Передбачає визначення часткових індексів економічної, соціальної й екологічної ефективності та розрахунок на їхній основі інтегрального показника. Дає змогу визначити стратегічні напрями потенціалу сільського розвитку об'єднаних територіальних громад.

Продовження таблиці 1.

Підхід	Автор(и)	Назва оцінки	Сутність і характеристика придатності
Збалансованого (сталого) розвитку	Сава А. П., Ільїн В.Ю., Роздимаха С. М. [35]	Оцінка рівня збалансованого розвитку сільських територій України	Передбачає багатокомпонентне оцінювання економічних, соціальних і екологічних параметрів. Сприяє виявленню та обґрунтуванню сталого взаємозв'язку між темпами економічного зростання, рівнем розвитку соціуму та належним станом природокористування.
	Усюк Т. В., Фаріон Л. В. [36]	Оцінка ефективності розвитку сільських територій за умов сталості	Передбачає розрахунок групових та інтегральних індикаторів сталого розвитку сільських територій. Сприяє розробленню та запровадженню цільових програм розвитку сільських територій.

Джерело: сформовано на основі [25; 26; 27; 28; 29; 30; 31; 32; 33; 34; 35; 36]

Узагальнення наведених у таблиці 1 підходів дає підстави стверджувати, що оцінювання потенціалу аграрної сфери на рівні територіальних громад має здійснюватися на засадах комплексності, поєднання ресурсних, економічних, соціальних та екологічних характеристик, а також урахування просторової специфіки сільських територій. Водночас у межах цієї статті акцент зроблено на систематизації наявних методичних підходів та обґрунтуванні доцільності їхнього застосування. Розроблення системи показників оцінювання потенціалу аграрної сфери становить предмет подальших наукових досліджень.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У результаті проведеного дослідження узагальнено теоретичні підходи до трактування сутності потенціалу аграрної сфери, а також систематизовано її основні структурні компоненти. Обґрунтовано, що оцінювання потенціалу аграрної сфери доцільно здійснювати зокрема на рівні територіальних громад, що охоплюють сільські території, оскільки саме в їхніх межах зосереджені природно-ресурсні, демографічні, соціально-економічні та інституційні передумови функціонування й розвитку аграрної сфери. Узагальнення методичних підходів, представлених у працях вітчизняних науковців, дало змогу виявити їхні аналітичні можливості та підтвердити

доцільність використання комплексного підходу до оцінювання, що поєднує ресурсні, економічні, соціальні та екологічні аспекти. Отримані результати можуть бути використані як основа для подальшого розроблення системи показників оцінювання потенціалу аграрної сфери та вдосконалення управлінських рішень щодо розвитку територіальних громад і сільських територій.

Література

1. Россоха В. В. Методологічні аспекти формування та розвитку потенціалу підприємств аграрної сфери АПК. *Економіка АПК*. 2005. № 8. С. 36–38.
2. Газуда Л. М. Ресурсний потенціал аграрної сфери економіки. *Економічний форум*. 2015. № 3. С. 206–209. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/41df2882-97d6-4ce6-8ffb-0031b0ff87f3/content> (дата звернення: 01.05.2026).
3. Вишневська О. М., Бобровська Н. В. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти : монографія. Миколаїв : Швець В. Д., 2015. 180 с.
4. Зінченко Т. Є. Сучасний стан використання земельних ресурсів агломерацій. *Науковий вісник Луцького національного технічного університету*. 2011. Вип. 21.12. С. 115–120.
5. Мармуль Л. О., Романова В. А. Регіональне управління та регулювання використання земельних ресурсів : монографія. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2007. 192 с.
6. Кононенко О. М. Природно-ресурсний потенціал аграрної сфери України та його охорона. *Економіка АПК*. 2017. № 12. С. 34–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2017_12_7 (дата звернення: 01.05.2026).
7. Молдаван Л. В. Природно-ресурсний потенціал аграрного сектору України: стан та адаптація до змін клімату. *Міжнародний науковий журнал*

«Грааль науки». 2023. № 27. С. 64–73. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.006>.

8. Мазур Г. Ф. Природно-ресурсний потенціал розвитку агропромислового виробництва України. *Економіка АПК*. 2013. № 10. С. 80–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_10_15 (дата звернення: 01.05.2026).

9. Лисенко А. М. Аналітична оцінка ресурсно-виробничого складника економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Держава та регіони*. 2022. № 1(124). С. 134–144. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-1-23>.

10. Лукіяничук А. А. Сутність та елементна структура державного регулювання розвитку ресурсного потенціалу аграрного сектору. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 2(21). С. 85–91. DOI: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-2-85-91>.

11. Василенка Н. І. Трудовий потенціал у системі сталого розвитку аграрної сфери. *Вісник Харківського національного аграрного університету : Економіка АПК і природокористування*. 2006. № 2. С. 63–68.

12. Горбачова І. В. Механізми формування та розвитку трудового потенціалу сільських територій. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 175–181. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/23.pdf (дата звернення: 02.05.2026).

13. Пугач А. М. Основні підходи до формування та використання трудових ресурсів в процесі розвитку аграрного ресурсного потенціалу України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 16. С. 121–124.

14. Коваленко С. В. Напрями збереження та розвитку трудового потенціалу аграрного сектору економіки в умовах євроінтеграції. *Центрально-український науковий вісник. Економічні науки*. 2024. Вип. 11(44). С. 256–267. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11\(44\).256-267](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11(44).256-267).

15. Радченко О. Д. Фінансовий потенціал сталого розвитку аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2019. № 1. С. 27–38. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201901027>.

16. Корнійчук Г. В. Теоретичні основи розвитку фінансового потенціалу агроформувань. *Перший незалежний науковий вісник*. 2015. № 5. С. 60–62.

17. Верзун А., Агрес О., Войнич Л. Управління фінансовим потенціалом аграрних підприємств: реалії сьогодення. *Аграрна економіка*. 2024. Т. 17. № 1. С. 121–128. DOI: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2024.01.121>.

18. Шпикуляк О. Г., Грицаєнко М. І. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність : монографія. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 424 с.

19. Москалюк К. В. Теоретичні основи інноваційного потенціалу аграрної сфери України. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22. Ч. II. С. 418–422. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22%282%29__71 (дата звернення: 03.05.2026).

20. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та гол. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. Т. VIII. 1728 с.

21. Економічна енциклопедія : у 3 т. / за ред. С. В. Мочерного. Київ : Академія, 2002. Т. 3. 952 с.

22. Русан В. М., Жураковська Л. А. Стан і проблеми відтворення трудового потенціалу аграрного сектору економіки України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 4. С. 78–88. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.04.08>.

23. Радченко О. П., Карадобрі Т. В. Перспективи розвитку експортного потенціалу аграрної сфери України. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 43. С. 84–88. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure43-16>.

24. Надвиничний С. А. Сучасні умови формування та реалізації експортного потенціалу аграрної сфери регіонів України. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 3. С. 56–61.

25. Вишневська О. М., Альбещенко О. С., Бобровська Н. В. Земельно-ресурсний потенціал сільських територій: теоретичні й практичні аспекти : монографія. Миколаїв, 2018. 184 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5578/1/Zemelno-resursnyi%20potentsial.pdf> (дата звернення: 05.05.2026).

26. Гончарук І. В., Томашук І. В. Ресурсний потенціал сільських територій: стан та напрями зміцнення : монографія. Вінниця : ТОВ «Твори», 2022. 334 с. URL: <http://socrates.vsau.edu.ua/repository/getfile.php/30866.pdf> (дата звернення: 05.05.2026).

27. Баценко Л. М., Мантула В. Оцінка ресурсного потенціалу об'єднаної територіальної громади. *European Journal of Economics and Management*. 2019. Vol. 5, Issue 1. P. 242–256. URL: <http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/6890> (дата звернення: 05.05.2026).

28. Місюк М. В., Бец Б. Б. Методичний підхід до оцінки ефективності використання ресурсів об'єднаних територіальних громад. *Інноваційна економіка*. 2019. № 3–4. С. 100–107.

29. Ключник А. В. Формування та розвиток економічного потенціалу сільських територій України : монографія. Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2011. 468 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/870/1/monografia.pdf> (дата звернення: 07.05.2026).

30. Вдовенко Л. О., Тітов Д. В. Сільські територіальні громади в Україні: фінансово-економічний потенціал розвитку : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2024. 260 с. URL: <http://vsau.vin.ua/repository/getfile.php/37280.pdf> (дата звернення: 07.05.2026).

31. Горошкова Л. А., Хлобистов Є. В. Соціально-економічний потенціал розвитку об'єднаних територіальних громад (на прикладі

Запорізької області). *Український географічний журнал*. 2019. № 4. С. 18–27.
URL: <http://jnas.nbuiv.gov.ua/article/UJRN-0001135731> (дата звернення: 07.05.2026).

32. Содома Р., Дубневич Ю., Марків Г., Шматковська Т. Моніторинг соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК*. 2021. № 28. С. 24–30. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2021.28.024>.

33. Пивовар П. В. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного аналізу природно-ресурсного потенціалу сільських територій. *Вчені записки*. 2023. Вип. 32. С. 139–153. DOI: https://doi.org/10.33111/vz_kneu.32.23.03.12.087.093.

34. Cheremisina S., Rossokha V., Tomashuk I. Monitoring and evaluation of the efficiency of rural development of the united territorial communities of the Vinnytsia region. *Ekonomika APK*. 2023. Vol. 30, No. 4. P. 49–63. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202304049> (дата звернення: 07.05.2026).

35. Сава А. П., Ільїн В. Ю., Роздимаха С. М. Методологічні та імперичні засади оцінювання рівня збалансованого розвитку сільських територій України. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Економічні науки*. 2020. Вип. 32. С. 145–154. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2020-1-17>.

36. Усюк Т. В., Фаріон Л. В. Методичні підходи до оцінки ефективності розвитку сільських територій за умов сталості. *Економіка АПК*. 2018. № 2. С. 64–70.

References

1. Rossokha, V.V. (2005), “Methodological aspects of formation and development of the potential of agricultural enterprises of the agro-industrial complex”, *Ekonomika APK*, vol. 8, pp. 36–38.

2. Hazuda, L.M. (2015), “Resource potential of the agrarian sphere of the economy”, *Ekonomichnyi forum*, vol. 3, pp. 206–209, available at:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/41df2882-97d6-4ce6-8ffb-0031b0ff87f3/content> (Accessed 1 May 2026).

3. Vyshnevskaya, O.M. and Bobrovskaya, N.V. (2015), *Pryrodno-resursna osnova rozvytku ahrarnoho sektora: teoretychni i praktychni aspekty* [Natural resource basis for the development of the agrarian sector: Theoretical and practical aspects], Shvets V. D., Mykolaiv, Ukraine.

4. Zinchenko, T.Ye. (2011), "Current state of land resources use in agglomerations", *Naukovyi visnyk Lutsk National Technical University*, vol. 21(12), pp. 115–120.

5. Marmul, L.O. and Romanova, V.A. (2007), *Rehionalne upravlinnia ta rehuliuvannia vykorystannia zemelnykh resursiv* [Regional management and regulation of land use], Institute of Agrarian Economics, Kyiv, Ukraine.

6. Kononenko, O.M. (2017), "Natural resource potential of the agrarian sphere of Ukraine and its protection", *Ekonomika APK*, vol. 12, pp. 34–43, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2017_12_7 (Accessed 1 May 2026).

7. Moldavan, L.V. (2023), "Natural resource potential of Ukraine's agrarian sector: state and adaptation to climate change", *Mizhnarodnyi naukovi zhurnal "Hraal nauky"*, vol. 27, pp. 64–73, <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.006>.

8. Mazur, H.F. (2013), "Natural resource potential of agro-industrial production development in Ukraine", *Ekonomika APK*, vol. 10, pp. 80–86, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_10_15 (Accessed 1 May 2026).

9. Lysenko, A.M. (2022), "Analytical assessment of the resource-production component of the economic potential of agricultural enterprises", *Derzhava ta rehiony*, vol. 1(124), pp. 134–144, <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-1-23>.

10. Lukianchuk, A.A. (2019), "Essence and elemental structure of state regulation of agrarian resource potential development", *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, vol. 2(21), pp. 85–91, <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-2-85-91>.

11. Vasylenka, N.I. (2006), "Labor potential in the system of sustainable development of the agrarian sphere", *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu: Ekonomika APK i pryrodokorystuvannia*, vol. 2, pp. 63–68.

12. Horbachova, I.V. (2018), "Mechanisms of formation and development of labor potential of rural areas", *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 18, pp. 175–181, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/23.pdf (Accessed 2 May 2026).

13. Puhach, A.M. (2015), "Main approaches to the formation and use of labor resources in the process of developing the agrarian resource potential of Ukraine", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 16, pp. 121–124.

14. Kovalenko, S.V. (2024), "Directions for preservation and development of labor potential of the agrarian sector of the economy under European integration conditions", *Tsentrlnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*, vol. 11(44), pp. 256–267, [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11\(44\).256-267](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11(44).256-267).

15. Radchenko, O.D. (2019), "Financial potential of sustainable development of the agrarian sector", *Ekonomika APK*, vol. 1, pp. 27–38, <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201901027>.

16. Korniiichuk, H.V. (2015), "Theoretical foundations of financial potential development of agro-formations", *Pershyi nezalezhnyi naukovyi visnyk*, vol. 5, pp. 60–62.

17. Verzun, A., Ahres, O. and Voynych, L. (2024), "Management of financial potential of agricultural enterprises: Current realities", *Ahrarna ekonomika*, vol. 17, no. 1, pp. 121–128, <https://doi.org/10.31734/agrarecon2024.01.121>.

18. Shpykuliak, O.H. and Hrytsaienko, M.I. (2016), *Rozvytok innovatsiinoi diialnosti v ahrarnii sferi: menedzhment ta efektyvnist* [Development of innovation activity in the agrarian sphere: Management and efficiency], OLDI-PLUS, Kherson, Ukraine.

19. Moskaliuk, K.V. (2012), “Theoretical foundations of innovative potential of the agrarian sphere of Ukraine”, *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 22(2), pp. 418–422, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22%282%29_71 (Accessed 3 May 2026).

20. Busel, V.T. (ed.) (2005), *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language], vol. VIII, Perun, Kyiv-Irpin, Ukraine.

21. Mochernyi, S.V. (ed.) (2002), *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic encyclopedia], vol. 3, Akademiia, Kyiv, Ukraine.

22. Rusan, V.M. and Zhurakovska, L.A. (2019), “State and problems of reproduction of labor potential of the agrarian sector of Ukraine’s economy”, *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 4, pp. 78–88, <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.04.08>.

23. Radchenko, O.P. and Karadobri, T.V. (2020), “Prospects for development of export potential of the agrarian sphere of Ukraine”, *Infrastruktura rynku*, vol. 43, pp. 84–88, <https://doi.org/10.32843/infrastruct43-16>.

24. Nadvynychnyi, S.A. (2018), “Modern conditions for formation and implementation of export potential of the agrarian sphere of Ukraine’s regions”, *Ekonomichnyi analiz*, vol. 28, no. 3, pp. 56–61.

25. Vyshnevskaya, O.M., Albeshchenko, O.S. and Bobrovska, N.V. (2018), *Zemelno-resursnyi potentsial silskykh terytorii: teoretychni y praktychni aspekty* [Land and resource potential of rural areas: Theoretical and practical aspects], Mykolaiv, Ukraine, available at: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5578/1/Zemelno-resursnyi%20potentsial.pdf> (Accessed 5 May 2026).

26. Honcharuk, I.V. and Tomashuk, I.V. (2022), *Resursnyi potentsial silskykh terytorii: stan ta napriamy zmitsnennia* [Resource potential of rural areas: State and directions of strengthening], Tvory, Vinnytsia, Ukraine, available at:

<http://socrates.vsau.edu.ua/repository/getfile.php/30866.pdf> (Accessed 5 May 2026).

27. Batsenko, L.M. and Mantula, V. (2019), “Assessment of the resource potential of a united territorial community”, *European Journal of Economics and Management*, vol. 5, Issue 1, pp. 242–256, available at: <http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/6890> (Accessed 5 May 2026).

28. Misiuk, M.V. and Bets, B.B. (2019), “Methodical approach to assessing the efficiency of resource use of united territorial communities”, *Innovatsiina ekonomika*, vol. 3–4, pp. 100–107.

29. Kliuchnyk, A.V. (2011), *Formuvannia ta rozvytok ekonomichnoho potentsialu silskykh terytorii Ukrainy* [Formation and development of economic potential of rural territories of Ukraine], Dyzzain ta polihrafiia, Mykolaiv, Ukraine, available at: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/870/1/monografia.pdf> (Accessed 7 May 2026).

30. Vdovenko, L.O. and Titov, D.V. (2024), *Silski terytorialni hromady v Ukraini: finansovo-ekonomichniy potentsial rozvytku* [Rural territorial communities in Ukraine: Financial and economic development potential], Nilan-LTD, Vinnytsia, Ukraine, available at: <http://vsau.vin.ua/repository/getfile.php/37280.pdf> (Accessed 7 May 2026).

31. Horoshkova, L.A. and Khlobystov, Ye.V. (2019), “Socio-economic development potential of united territorial communities (the case of Zaporizhzhia region)”, *Ukrainskyi heohrafichnyi zhurnal*, vol. 4, pp. 18–27, available at: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001135731> (Accessed 7 May 2026).

32. Sodoma, R., Dubnevych, Yu., Markiv, H. and Shmatkovska, T. (2021), “Monitoring of socio-economic development of territorial communities”, *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii: Ekonomika APK*, vol. 28, pp. 24–30, <https://doi.org/10.31734/economics2021.28.024>.

33. Pyvovar, P.V. (2023), “SWOT analysis as a tool of strategic analysis of natural resource potential of rural areas”, *Vcheni zapysky*, vol. 32, pp. 139–153, https://doi.org/10.33111/vz_kneu.32.23.03.12.087.093.

34. Cheremisina, S., Rossokha, V. and Tomashuk, I. (2023), “Monitoring and evaluation of the efficiency of rural development of the united territorial communities of the Vinnytsia region”, *Ekonomika APK*, vol. 30, no. 4, pp. 49–63, <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202304049>.

35. Sava, A.P., Ilin, V.Yu. and Rozdymakha, S.M. (2020), “Methodological and empirical foundations for assessing the level of balanced development of rural areas of Ukraine”, *Podilskyi visnyk: silske hospodarstvo, tekhnika, ekonomika. Ekonomichni nauky*, vol. 32, pp. 145–154, <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2020-1-17>.

36. Usiuk, T.V. and Farion, L.V. (2018), “Methodological approaches to assessing the effectiveness of rural development under sustainability conditions”, *Ekonomika APK*, vol. 2, pp. 64–70.

Отримано редакцією журналу / Received: 14.05.26

Прорецензовано / Revised: 22.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26